

trænges i korte Oversigter, bliver man mere betænkelig. En stor Del af Stoffet er i Virkeligheden ganske uopdyrket, en videnskabelig Tilrettelægning og Bedømmelse af det har ikke fundet Sted, og Oversigtens knappe Form umuliggør som Regel en klar Adskillelse mellem det nogenlunde sikre, det vel begrundede og det kun formodede. Det mærkedes, da den forkortede tyske Udgave — »Dänisches Heidentum« — kom, og det træder ikke mindre stærkt frem i den lille Pièce *Hedenskab i Danmark* (1925).

I en vis Forstand er S. forsigtigere her end i sin større Bog. F. Eks. er Stednavnenes Vidnesbyrd om Kult behandlet med langt mere Varsomhed end før, da han paa dette Punkt mildest talt løb løbsk. Men Dispositionen er ikke klar, og man maa være opmærksom paa, at netop Stoffets Disponering er en væsentlig Ting, hvor man arbejder med et Materiale af højst forskellig Alder, Art og Oprindelse. Læseren bør aldrig være i Tvivl om, hvorvidt Forfatteren sammenstiller sit Kildestof ud fra rent kronologiske eller ud fra rent indholdsmæssige Synspunkter. Det er han altfor ofte.

Naturligvis er der talrige Enkeltheder i S.s Fremstilling, som kan diskuteres, og personligt tror jeg, at han ikke sjældent er paa Vildspor. Men kan dette foreløbig være anderledes? Den Opgave at tegne den landsegne eller endog den stedegne Form for nordisk Hedenskab er ikke at løbe til. S.s første Arbejde brød i flere Henseender Vej. Nu maa man haabe, at den fuldt videnskabelige, dybtgaaende og omfattende Belysning af de talrige Enkeltspørgsmaal kan blive gennemført i saa vid en Udstrækning som muligt, før Emnet yderligere populariseres. Det er Forskningen, som endnu i rum Tid bør have Ordet.

Vilh. la Cour.

Af Jødernes Frigørelseshistorie er Titlen paa en Afhandling, som Axel Linvald har skrevet i »Tidsskrift for jødisk Litteratur og Historie« Bd. III, og som omhandler Forhistorien til den bekendte Anordning af 29. Marts 1814, hvorved der blev tilstaaet Jøderne i det egentlige Danmark — men vel at mærke ikke i Hertugdømmerne — de almindelige borgerlige Rettigheder. Skildringen er givet paa den for Linvald sædvanlige grundige og udførlige Maade, og der meddeles mange interessante og karakteristiske Citater af Aktstykkerne. Jødernes »Emancipation« er en af de store Frigørelsesakter, der knytter sig til Frederik VI.s Navn, og Linvald fremhæver den Andel, Kongen personlig havde i Reformen, samt at han mindst af alle havde Skyld i, at Jøderne i Hertugdømmerne vedblivende fik en Stilling udenfor det egent-

lige Samfund. Forsaavidt var de danske Jøders Frigørelse deres eget Værk, som de i Tiden omkring 1800 ihærdig arbejdede for deres egen Kulturudvikling og Tilpasning til Landets Forhold samt for at vinde Regeringens Interesse og Gunst. Een Ting finder Linvald med Rette mærkelig, og det er, at Jødefejden ikke i fjærneste Grad kom til at indvirke paa denne Reform. Det skal her anføres, at derfor stod ogsaa Jødernes Emancipation senere for A. S. Ørsted som den oplyste Enevældes Triumf, som et særlig smukt Eksempel paa Fordelen ved en Regering, der var hævet over folkelige Lidenskaber og uretfærdige Stemninger.

Hans Jensen.

I Lighed med Professor Arups »Rids« har Professor Edv. Bull udgivet en Leksikon-Artikel (fra Salomonsen) som særlig Bog under Titlen *Grunnriss av Norges historie* og har dermed bidraget noget til at afhjælpe Savnet af en tilfredsstillende overskuende Fremstilling af Norges Historie. Men naturligvis er det kun Nødhjælp, medens man venter paa den fyldigere videnskabelige Behandling, der er saa meget mere paakrævet, som den store »Norges Historie« ogsaa lider af andre Skavanker end sit Volumen.

En stor Fordel har Edv. Bulls Bog allerede i Kraft af sin Oprindelse: den er fritaget for den dansk-norske Fællesstats politiske Historie, der i Leksikonet behandles andet Steds. Man faar derved et af de første Forsøg paa en egentlig Norges Historie i Foreningstiden. Men det er et Felt, der endnu er for lidt opdyrket. Hvis man foretager den Sammenligning med Gustav Storms Arbejde i Salomonsens første Udgave, som Bull selv indbyder til, vil man se, at den historiske Forskning ogsaa i den sidste Menneskealder har helliget den ældre Historie sine fleste Kræfter, og Professor Bull kan med Rette klage over, at f. Eks. det 19. Aarhundrede er meget lidt gennemarbejdet — bortset fra de Sider af Historien, der som Unionspolitikken har maattet gøre Tjeneste i den politiske Debat, og netop dette Stof har Bull i sin Behandling med Rette reduceret stærkt. Ogsaa her er dog Arbejdet paa at skabe noget andet end Sars's Stortingshistorie i Gang.

Bulls lille Arbejde rummer fortjenstfulde »tiltag« — den største Skade ved Bogen er, at den er saa lille.

Peder Hansen.

I en Alder af kun 58 Aar er den svenske Historiker Sam (Samuel) Clason 19. December 1925 afgaaet ved Døden. Som